

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

קידושין - ל"ב

1. נחלקו אמוראים האם כיבוד אב משל אב או משל בן. מנין רצו להוכיח?

- א. נאמר: כבוד את אביך ואת אמך, ונאמר: כבוד את ה' מהונך, מה להלן בחסרון כיס, אף כאן בחסרון כיס, משמע משל בן. ונדחה - הכוונה לענין ביטול מלאכה.
- ב. ב' אחים, שני שותפין, האב ובנו, הרב ותלמידו - פודין זה לזה מעשר שני ואינם צריכים להוסיף חומש כדין הבעלים הפודה, ומאכילין זה לזה מעשר עני. ואם היה הבן מחוייב משלו, נמצא פורע חובו משל עניים. ונדחה - הכוונה רק להאכילם רק את העדפה, אבל לא את הבסיס שצריכים. ואעפ"כ טען רבי יהודה: תבא מאירה למי שמאכיל את אביו מעשר עני, כיון שיש בזה זילותא.
- ג. שאלו את ר"א: עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם: כדי שיטול ארנקי ויזרקנו לים בפניו, ואינו מכלימו, ואם זה רק משל אב, אז מה איכפת בזה לבן שאביו זורק את ארנקו. ונדחה - מדובר בראוי ליורשו, וכהמעשה ברב הונא שקרע מעיל משי בפני רבה בנו, לבדוק אם יכעס או לא. לא היה חשש משום 'לפני עור' - כיון שמחל על כבודו. לא היה חשש משום בל תשחית - כיון שקרעם במקום התפר, אמנם עשה לו זאת בשעת רתיחה.

2. כיצד לימד רב יחזקאל את רמי בנו בענין חייבי מיתות ב"ד שנתערבו?

- א. אחד מהנשרפים שנתערב בכמה נסקלים - רבי שמעון אומר: ידונו כולם בסקילה, מפני שהשריפה חמורה יותר. אמר ליה רב יהודה בנו 'אבא אל תשנה כך' כיון שתיפוק לי שהרוב נסקלים.
- ב. אחד מהנסקלים שנתערב בנשרפים - לר' שמעון ידונו כולם בסקילה ולא ילכו אחר הרוב, כיון שהשריפה חמורה. וכוונת חכמים לומר לר"ש - לא, סקילה חמורה ואתה מחמיר עליהם. שמואל אמר לרב יהודה: שינגא, אל תאמר בנוסח כזה לאביך שהרי שנינו: הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה, אל יאמר לו: אבא, עברת על דברי תורה, אלא אומר לו: אבא, מקרא כתוב בתורה כך.

3. אבא אומר השקיני מים, ומצוה לעשות, מה קודם?

- א. אלעזר בן מתאי - מניח אני כבוד אבא ועושה את המצוה, שאני ואבא חייבים במצוה.
- ב. איסי בן יהודה - אם אפשר למצוה ליעשות ע"י אחרים תיעשה על ידי אחרים, וילך הוא בכבוד אביו. וכן להלכה.

4. מי יכול למחול על כבודו?

- א. רב חסדא - האב יכול. הרב לא.
- ב. רב יוסף - אף הרב יכול שנאמר וה' הולך לפניו יומם. וביאר רבא למסקנה מפני שתורה דיליה הוא [ובתורתו יגהה יומם ולילה]. ומה שמצינו מעשים באמוראים בסעודת נישואי בנם שהקפידו על כך שלא קמו לפניו, זה משום שסברו שהיה צריך לכל הפחות לעשות 'הידור' לנוע מעט.
- ג. רב אשי להו"א - נשיא לכו"ע אינו יכול למחול. ונדחה - משום המעשה שהיה בנישואין של בנו של ר"ג שהיה משקה אותם, ור' יהושע קיבל ממנו כיון שאפילו אברהם אבינו גדול הדור, היה עומד עליהם ועוד שנדמו לו כערביים. ואף רבי צדוק הוכיח מכך שהקב"ה משיב רוחות וכו' ומצמיח אדמה, ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד, ואנו לא נקבל מר"ג...
- ד. רב אשי למסקנה - אפילו למ"ד שנשיא יכול למחול, מלך לכו"ע אינו יכול שהרי נאמר: שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך.

5. אלו דרשות הובאו בענין כבוד ת"ח וזקנים?

- א. מפני שיבה תקום - אבל לא מפני זקן אשמאי כיון שנאמר 'זקן' והיינו חכם. ונחלקו: האם לומדים מאספה.. מזקני ישראל. או זה קנה חכמה. והנפק"מ: ביניק וחכים. אמנם דעת איסי בן יהודה שכל שיבה במשמע ואף לזקן אשמאי יקום.
- ב. אין צריך לעמוד מפניו ממקום רחוק - שנאמר 'תקום והדרת', דווקא קימה במקום שיש הידור.
- ג. אין צריך להדרנו בממון - 'תקום והדרת' כמו שבקימה אין חסרון כיס כך בהידור.
- ד. אין צריך לעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ - דווקא קימה במקום שיש הידור.
- ה. אינו יכול להעצים עיניו כמי שלא ראהו - תקום ויראת, דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלקיך.
- ו. מנין לזקן שלא יטריח? ת"ל: זקן ויראת.